

**ULUSLARARASI
İNANÇ TURİZMİ VE
ESHAB-I KEHF SEMPOZYUMU**

**20 – 22 Eylül 2012
KAHRAMANMARAŞ**

EDİTÖR

Seydihan KÜÇÜKDAĞLI
Serdar YAKAR

YAYIN KURULU

A. Turgay İMAMGİLLER
Seydihan KÜÇÜKDAĞLI
Prof. Dr. Mehmet ÖZKARCI
Yrd. Doç. Dr. Hamza KARAOĞLAN
Ertuğrul KAZANCI
Belma GEMCİ
Ökkeş GÖKÇE

ISBN:

978-605-86188-4-8

BASKI

Öncü Basımevi
0312 384 31 20

TASARIM

Noya Medya

İLETİŞİM ADRESİ:

İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
GMK Bulvarı Atatürk Parkı
Sabancı Kültür Merkezi / Kahramanmaraş
Tel: +90 344 235 15 00 - Faks: +90 344 235 15 01
iktm46@kultur.gov.tr
www.kahramanmaraskulturturizm.gov.tr

Birinci Basım: Ekim 2013

Bu eser İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından hazırlanarak,
Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı finansı ile bastırılmıştır.

ANADOLU KÜLTÜRÜNDE YEDİ UYURLAR

Yrd. Doç. Dr. Ahmet ARAS*

Özet: Hıristiyan kültüründe yer alan “Yedi Uyurlar” hikayesi ile İslam’daki “Ashab-ı Kef” kıssası arasında benzerlikler vardır Mağaradaki kalış süreleri ve kalanların isimleri ile ilgili ufak farklılıklara rağmen, hikayelerde vurgulanan ortak husus, zalim yöneticinin zulmü karşısında imanından taviz vermeyenlerin Allah tarafından himaye edilişi ve insanoğlunun ölümden sonra yeniden dirile-ceği gerçeğidir.

Hıristiyanlara göre “Yedi Uyurlar” olayı Efes’te meydana gelmiştir. “Yedi Uyurlar” Hıristiyanlar tarafından aziz olarak kabul edilmişler ve Latin Katolik Kilisesi’nde olduğu gibi Ortodoks Kilisesi’nde de bunlar için anma tö-renleri yapılmakta, dini ayinler düzenlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yedi Uyurlar, Efes, Afşin, Tarsus, Ashab-ı Kef

THE LEGEND OF THE SEVEN SLEEPERS IN THE ANATOLIAN CULTURE

Abstract: There are similarities between the legend of seven sleepers in the Christian culture and “Ashab-ı Kef” in the Islamic culture. Despite the fact that there are some minor differences regarding the duration of sleep in the cave and the exact names of the sleepers, the common point stressed in both legends is that the sleepers never obey the cruel administrator with the help of divine being, the divine being protects them and they always keep their faith despite so heavy torture.

According to the Christian culture, the legend of the seven sleepers takes place in Ephesus and they are regarded as “saints” and they are honoured both by the Latin Catholic Church and Orthodoxy.

Key words: Seven sleepers, Ephesus, Afşin, Tarsus, Ashab-ı Kef

---

* Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dinler Tarihi A. B. Dalı Öğretim Üyesi.

Akdeniz çevresinde hakimiyetini kurmuş ve başkent bugünkü Roma şehri olmak üzere uzun yıllar bölgede dini ve siyasi iradeyi elinde bulunduran devlet Roma İmparatorluğudur. Romalılar teşkilat ve idarede, askerlik, iktidar, hukukta ve dünyaya hükmetmede son derece ilerlemişlerdi. İnsani değerler bakımından bu ileriliğe karşın din ve ahlaki ölçülerde oldukça bozuk bir durumdaydılar.¹

Roma İmparatorluğunun inancı ile ilgili olarak, tüm kaynaklarda putperest bir yapıdan söz edilmektedir.² Hatta günümüzde İtalya'nın başkenti Roma şehrinin bir mahallesi durumundaki Katolik dünyasının merkezi olan Vatikan Devleti'nin kurulduğu tepe, Hıristiyanlık öncesi putların idare merkezi olarak kullanılmıştır. Pontif denen bir yönetici³ bugünkü Saint Pierre Kilisesi'nin bulunduğu tepedeki sarayından yöneticilerin ve halkın sıkıntılarına çare bulan kişidir.⁴

Hıristiyanlığı yaymak için dönemin en güçlü devletinin başkentine gelen, yabancıların havarisi olarak isimlendirilen, Tarsuslu çadırcı Pavlos ve havarilerden Aziz Petrus⁵, Roma yönetimince burada öldürülmüştür. İmanlarından dolayı öldürülmüş olmaları sebebiyle zaten ruhsal sıkıntılarını giderme arayışında olan halk Aziz Petrus ve Pavlos'un tanıttığı Hıristiyanlığa girmeye başlamıştır.

Roma yönetimi bu yeni inancın yayılmasını önlemek için zaman zaman baskılar uygulamış, sürgün ve katliamlar gerçekleştirmiştir.

M. S. 60'lı yıllarda, İmparator Neron zamanında, Roma'da 48 papaz, 7 şemmas tarafından idare edilen 1500 kadar dul ve yetim öldürülmüştür.⁶ M. S. 98'den 120'ye kadar eski Roma hakimiyetini kurma hayali ile diğer inançlara yaşama hakkı tanımayan, Roma şehrindeki putperest merkezleri ve mabetleri yeniden inşa eden imparator Marcus Trajanus'tur.⁷ Trajanus, "Hıristiyanları aramayın, fakat ihbar edildikleri ve Hıristiyan olarak tanındıkları takdirde, cezalandırın. Dinlerinden vazgeçenleri serbest bırakın" demiş ve onun bu sözü sonraki imparatorları bağlamadığı halde, uzun zaman Hıristiyanlara karşı resmi mücadelenin kuralı olarak kalmıştır.⁸ M. S. 117-138 yılları arasında imparatorluk yapan Hadrien, Anadolu içlerinde Hıristiyanları ağır şekilde cezalandırmış, 138-161 yılları arasında Antonin, Yahudilerin Bar Kohba isyanına katılmadıkları için eziyet edip öldürdükleri Filistin civarı

¹ Oktay Akşit, *Roma İmparatorluk Tarihi*, İstanbul-1985, s. 169-171; K. Bihlmeyer-H. Tuchle, *I- IVncü Yüzyıllarda Hıristiyanlık*, Çev. Antun Göral, İstanbul-1972, s. 7.

² Sabahat Atlan, *Roma Tarihinin Ana hatları*, İstanbul-1970, s. 18-21.

³ Bu kelime aynı zamanda Fransızca " le pont = köprü " anlamına da gelmekte olup, bu dünyadaki sıkıntılarını görünmeyen güçlerle ilişkisini kurarak gidenen kişilere verilen bir ünvanıdır.

⁴ Mehmet Aydın, "Vatikan Ruhani Devletinin İdari Yapısı", *Diyanet İlmî Dergi*, Cilt 33, Sayı 4, s. 1.

⁵ Aziz Petrus için St. Pierre'den başka İtalyanca St. Pietro veya Kifas kelimeleri de kullanılmakta.

⁶ *Hıristiyanlık Tarihi, Yeniyaşam Yayınları*, İstanbul-2004, s. 85; K. Bihlmeyer-H. Tuchle, a. g. e., s. 31. Oktay Akşit, a. g. e., İstanbul-1985, s. 114.

⁷ "Trajanus" *Meydan Larousse*, İstanbul-1970, Cilt 12.

⁸ K. Bihlmeyer-H. Tuchle, a. g. e., s. 49.

Hıristiyanlar için ses çıkarmamış, İmparator Marc Aurele (161-180) ise Hıristiyanlığı hor görmüş ve her türlü felaketin kaynağı olarak kabul etmiş, birçok Hıristiyan köyünü talan etmiştir.

M. S. 200'den itibaren Roma yönetimi Hıristiyanlar yanında Yahudiliğe geçenleri de takibe almış, 201'de Yahudiliğe girişin esaslarından olan sünnet olarak Yahudiliği benimseyenlere ölüm cezası vermiş, 202'de de Hıristiyanlığa inanmayı yasaklamıştır.⁹

M. S. 248-251 tarihleri arasında kısa bir süre yönetime gelen balkan asıllı imparator Decius'da seleflerinden farklı bir yönetim tarzı benimsemiştir. Hatta asıl adı Decius Valerianus iken kendisinden 150 yıl kadar önce tarihe iz bırakmış imparator Marcus Trajanus gibi kalıcı olma arzusu ile Decius Valerianus Trajanus adıyla imparatorluğu yönetmiştir. Roma'ya eski şan, şöhrret ve gücünü sağlamak için hem cumhuriyetçiliği hem de yönetim şekli olarak imparatorluğu bir arada tutan uygulamalarda bulunmuş olan Decius, sivil yönetimi senatoya vermiştir. Hıristiyanlara eziyet ederek eski Roma putperest yaşantısını yeniden canlandırmaya çalışmış, her Roma vatandaşının yöneticiler ve halkın önünde tanrılar adına bir kurban sunduktan sonra kendisine bağlılık göstermesini M. S. 250 yılında çıkardığı bir fermanla uygulamaya koymuştur.¹⁰ Bunu ihmal eden veya yapmayanlara karşı uygulanan cezalar; zindana atılmak, mal ve mülküne el konulması, sürgüne gönderilmek, madenlerde işçi olarak çalıştırma, şartlara göre ölüm cezası şeklindeydi. Özellikle piskoposlar bu cezalara çarptırılıyor halkın da Hıristiyanlık'tan dönmesi hedefleniyordu. Antakya piskoposu Babylos, ve Kudüs piskoposu Alexandre zindan hapsindeyken ölenler arasındadır. Decius, " Roma'da bir piskoposun yerine rakip bir imparatoru görmeyi tercih ederim" diyecek kadar Hıristiyan düşmanı bir imparator olarak tarihe geçmiştir. Ve böylesi şiddetli baskı sonucu, İskenderiye, Kartaca, İzmir ve Roma gibi başlıca şehirlerde Hıristiyanlar topluca putperestliğe yeniden dönmüşlerdir.¹¹

M. S. 249 yılında Kartaca'da (Tunus'ta) piskopos olan aziz Cyprianus, Latin Katolik kilisesinin en meşhur ve saygın Kilise Babaları'ndan ve birçok eser bırakan birisidir. 250 yılında imparator Decius'un baskısı ile şehri terk etmek zorunda kalmıştır. Dîñ yıkım karşısındaki direnişi ve inancından taviz vermeyişi daha sonraki yıllarda Cyprianus'un başının kesilerek öldürülmesine sebep olmuştur.¹²

251 yılında ölen imparator Decius'tan sonra yönetime gelen imparatorlar Gallus (251-253) ve Valerien (253-260) hem yönetimdeki problemler hem de veba salgınının verdiği sıkıntılar sebebiyle Hıristiyanlarla uğraşmışlar ve Hıristiyanlık 313 Milan fermanı ile din olarak varlığı kabul edilmiş,

9 K. Bihlmeyer-H. Tuchle, a. g. e. , s. 51.

10 "Decius" Meydan Larousse, İstanbul-1970, Cilt. 3

11 K. Bihlmeyer-H. Tuchle, a. g. e. , s. 54.

12 "Cyprianus" Meydan Larousse, İstanbul-1970, Cilt. 3; K. Bihlmeyer-H. Tuchle, a. g. e. , s. 55.

380'de de Roma İmparatorluğunun resmi devlet dini olarak havariler dönemi saf yapısından oldukça taviz vererek Roma topraklarına yerleşmiştir.

Hıristiyanların Roma topraklarında ilk 3 asır içerisinde karşılaştıkları muameleler ve bunları gerçekleştiren yöneticiler hakkında biraz genişçe vermeye çalıştığımız bilgiler, Hıristiyan toplum içerisinde “Yedi uyurlar” olarak bilinen hikâyenin başkahramanlarının nasıl bir inanç ortamında yaşadıkları ve nelere maruz kaldıklarını daha iyi anlamamız içindi. Şimdi konuya açıklık getireceğini düşünerek Ashab-ı Kehf (Yedi Uyurlar) mağarasının bulunduğu düşünülen ve dönemin Hıristiyanları açısından önemli üç merkezi Tarsus, Afşin ve Efes hakkında bilgi vermemiz yerinde olacaktır.

Anadolu coğrafyasının en eski yerleşim yerlerinden birisi olan Tarsus, coğrafi, ticari, ekonomik ve stratejik önemi yanında bir dinler merkezi olarak ta dünya kültür tarihinde ayrı bir yere sahiptir. Yahudiler, Daniel peygamberin mezarının burada olduğuna inanmakta ve buraya ayrı bir önem vermektedirler. Hıristiyanlar ise Hıristiyanlığın mimarı olarak bakabileceğimiz Aziz Pavlos'un doğum yeri ve ilk Hıristiyan toplulukların oluşum yerlerinden birisi olması sebebiyle ziyaret yerleri arasında görmektedirler.

Afşin, Anadolu'nun orta kesiminde Antakya ile Kapadokya gibi iki önemli kültürel merkez arasında tarihin eski dönemlerinden beri kavşak konumunda olan bir şehirdir. Süryanice metinlerde ve İslam kaynaklarında şehrin adı Efsus olarak isimlendirilmiştir. Romalılar döneminde imparator Maurice (582-602)'in doğum yeri oluşu sebebiyle Efsus(Afşin) gelişmiş bir şehir durumundaydı. Kültürel merkez oluşunda Antakya Hıristiyan Kilisesine bağlı piskoposların buradaki faaliyetlerinin katkısı büyük olmuştur.¹⁴

Tarihi zenginliği ve Hıristiyanlık tarihi açısından önemli olan bir diğer merkez Efes'tir. Efes, Hıristiyanlığa ait birçok olayın geçtiği bir yer konumundadır. Hıristiyanlığa göre Mesih İsa'nın çarmıha gerilmesinden sonra Kudüs'ü terk eden Hz. Meryem, buraya gelmiş, ömrünün son günlerini Bülbül Dağı'nda bulunan Meryem Ana Evi'nde geçirmiş ve muhtemelen burada ölmüştür. Katoliklerin rağbet ettikleri bu rivayeti¹⁵ diğer Hıristiyan mezhepleri zayıf olarak değerlendirilmektedir. 19 ncu yüzyıl sonunda Avusturyalı bir rahibenin gördüğü iddia edilen bir rüya sonrası Katolik kilisesi ve Avusturya Elçiliği öncülüğünde buraya Meryem Ana Evi inşa edilmiştir.¹⁶ Ayrıca Yeni Ahit'teki Yuhanna İncili'nin ve Vahiy adlı bölümün yazarı Aziz Yuhanna'nın uzun yıllar hayatını sürdürdüğü ve mezarının bulunduğu yer yine Efes'tir. Vahiy bölümünden anlaşıldığına göre ilk iki asırdaki Hıristiyan toplulukların oluşumunda söz edilen yedi merkezden Antakya'dan sonraki en önemli yer Efes'tir.

13 Mehmet Aydın, *Hıristiyan Kaynaklarına Göre Hıristiyanlık*, T. D. V. yayımları, Ankara-1995, s. 22.

14 Faruk Sümer, *Eshabu'l- Kehf(Yedi Uyurlar)*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul-1989.

15 Ali İhsan Yütik, *Hz. Meryem ve Efes*, İzmir-2001, s. 29.

16 Osman Cilacı, *Hıristiyanlık Propagandası ve Misyoner Faaliyetleri*, Ankara-1982, s. 69.

Aziz Pavlos, putperest inanca sahip Efes'e, yeni ahitten anladığımız kadarıyla ikinci ve üçüncü seyahatlerinde uğramış, hatta Efeslilerin aşırı reaksiyonu sonucu iki yıldan fazla hapiste kalmıştır.¹⁷ Dolayısıyla Efes, Aziz Pavlos'un hatıralarının bulunduğu bir yerdir.¹⁸

Efes'in bir diğer önemi konsillerden kaynaklanmaktadır. Konsiller Hıristiyanlık tarihinde inancın şekillenmesi ve Hıristiyan birliğinin oluşumu açısından büyük bir öneme sahiptir. Bunlardan 431 yılındaki konsil Efes'te gerçekleştirilmiş olup, Hz. İsa'yı tanrı makamına oturtan Hıristiyan dünyası, İsa'yı doğuran Hz. Meryem'in de "Tanrı Annesi=Teotokos" olması gerektiğini tartışmış ve Efes'te bunu karara bağlamıştır.¹⁹ Son olarak Hıristiyanlara göre "Yedi Uyurlar" olayı Efes'te meydana gelmiştir. Panayır Dağı'nın doğu tarafında gerçekten saf ve samimi inanmanın Hıristiyanlık'ta ve İslamiyet'teki örneği olarak gösterebileceğimiz şahıslara ait mezarlar bulunduğu iddia edilmektedir.

"Yedi Uyurlar" ile ilgili Hıristiyan kültüründe yer alan hikaye:

"Yedi Uyurlar" hikayesinin muhtemel çıkışı tarihsel olarak Étienne d'Éphèse'e dayandırılmaktadır. Bu hususta en eski el yazması nüsha 7 nci yüzyıla ait olup *Codex Vaticanus* adıyla Vatikan'da bulunmaktadır. Hikayenin dayandırıldığı rivayet zinciri şu şekildedir:

Étienne d'Éphèse..... 448

Jacques de Saroug.. 452-521 (Süryanice olduğu ifade ediliyor)

Pseudo Zacharie ... 569 (Grekçe ve Süryanice kaynaklardan faydalanmıştır)

Jean d'Éphèse ..... 507-586 (558 yılında Efes Rahibidir.)

Gregoire de Tours.... 530-594.²⁰

Bu şekliyle Hıristiyan kaynaklarına göre "Yedi Uyurlar" ile ilgili en eski kaynak 587 yılına ait olup Tours'lu Grégoire'in notlarına dayanmaktadır.²¹ Daha sonraları bu metinler birçok kez Latince ve Grekçeye çevrilmiş ve batı dünyasınca da tanınmıştır. 18 ve 19 ncu yüzyılda yapılan oldukça yoğun araştırmalar sonrası Franz Miltner tarafından 1923 den 1937 yılları arasında Efes'te yapılan arkeolojik kazılar sonrası Hıristiyanlık'ta yedi uyurlar hakkında yeni bilgiler verilmiştir, 1953 yılında E.Honigman ise bu çalışmalarını tamamlayan kişidir.²² Ünlü şarkiyatçı Louis Massignon'da yaptığı mukayeseli

¹⁷ Resullerin İşleri, 19/23-41.

¹⁸ Ali İhsan Yitik, Hz. Meryem ve Efes, İzmir-2001, s. 28. Louis Massignon, *Le Culte des Sept Saints Dormants d'Éphèse*, Paris-1961

¹⁹ Mehmet Aydın, *Müslümanların Hıristiyanlığa Karşı Yazdığı Reddiyeler ve Tartışma konuları*, Konya-1989, s. 124; Mehmet Aydın, *Hıristiyan Kaynaklarına Göre Hıristiyanlık*, T. D. V. yayımları, Ankara-1995, s. 56-57.

²⁰ Bu konuda kaynak göndererek yardımcı olan Fr. Pierre Mazué'ye ve İstanbul Latin Katolik Kilisesinden Fr. Aloys'a teşekkür ederim.

²¹ François Jourdan, *La Tradition des Sept Dormants*, Paris-1983, s. 40.

çalışmalarla Hıristiyan ve İslam dünyasındaki bu hikayenin benzer ve farklı yönlerini ortaya koymaya çalışmıştır.²³

“Yedi Uyurlar”ın İmparator Decius döneminde mağaraya sığındıkları hemen hemen kesindir. Tarih olarak da M. S. 250 olduğu söylenmektedir. Fakat mağarada kalış süreleri 158 veya 197 yıl şeklinde kesin olmadığı için kaynaklar ve tarihi bilgilere göre uyanış tarihleri de ihtilafıdır. Hikayedeki fırıncının, imparatorun Theodosius olduğunu söylemesinden hareketle uyanış tarihleri kuvvetle muhtemel 448 veya grek kaynaklarına göre de 449 olarak belirlenmektedir.²⁴ Hikaye genel olarak şu şekildedir:²⁵

“M. S. 250 yıllarında Roma imparatoru Decius, Hıristiyan düşmanıydı ve düşmanca davranışlar sergiliyordu. Decius imparatorluğunun önemli şehirlerini bir şehirden diğerine devamlı geziyordu. Zeus, Apollon ve Artemis adına gerçekleştirilen bir bayramda da Efes’e gelmişti. Decius’un emriyle yaşlı, genç çocuk herkes tanrıların önünde saygı gösterisi yapıyordu.²⁶ Asil bir aileye mensup, yedi genç bu törenlere katılmamışlardı. Decius bunu duyunca gençleri çağırması ve:

- Söyleyin. Niçin emirlerime itaat etmiyorsunuz? der.

Gençler şu cevabı verirler:

- Biz insan eliyle yapılmış sağır putlara tapmayız. Biz ancak bize yardım eden Göklerin Efendisi’ne inanırız. Senin Efendilerin Zeus, Artemis ve Apollon’dur. Bizim kıralımız ise Baba, Oğul ve Kutsal Ruh’tur.

Decius bu cevaba hiddetlenir ve gençlere asası ile vurarak:

-Diğer şehirleri dolaşıp gelinceğe kadar bu gençleri serbest bırakın, eğer bu inançlarından dönmezlerse o zaman hesaplaşırız. Der.

Gençler aralarında tartışır ve Efes’i derhal terk etme kararı alırlar.²⁷ Yakındaki bir dağın tepesindeki kayalıkta bir mağara vardır. Oraya gizlenmeye karar verirler ve üzerinde putperest kırallarının resminin bulunduğu birkaç altın dışında yanlarına hiçbir değerli şey almazlar. Bu yedi genç yanlarındaki köpekle Mağaraya saklandıkları gece kendilerini öldürecek olan zalim kıraldan koruması için Göklerin Efendisi’ne yalvarırlar.

Kıral Efes’e geri döndüğünde emirlerine itaat etmeyen gençlerin nerede olduğunu sorar. Mağaraya saklandıklarını öğrenince onları orada açlıktan ölüme terk etme düşüncesiyle mağaranın girişini taşlarla ördürür. Gençler uzun zaman uykuya dalarlar.

22 François Jourdan, a. g. e. s. 41-42.

23 Louis Massignon, La Crypte Dolmen des VIII Saints Dormants d’Ephese, Paris-1992, s. 5-7

24 François Jourdan, a. g. e. s. 49.

25 Biz bu hikaye için François Jourdan ve Louis Massignon’un verdikleri metinleri karşılaştırarak tercemesini yaptık. Louis Massignon, a. g. e. , s. 17-21 arası ve François Jourdan, a. g. e. s. 59-68 arasındadır

26 François Jourdan, a. g. e. s. 60.

27 François Jourdan, a. g. e. s. 62.

28 François Jourdan, a. g. e. s. 67.

Mağaraya girenlerin isimleri Latince olarak : Maximianus, Malchus (Marcus), Martinianus, Constantinus, Dionysius, Iohannes ve Serapio'dur.

Putperest karallar ve imparatorlar döneminin sona ermesinden sonra Efesli bir zengin dağda hayvanlar için yaptırdığı ağıla zaman içerisinde bir kısmı da yıkılmış olan yedi genç ve köpeklerinin uyuduğu mağaranın girişindeki taşları kullanır ve mağara girişi böylece açılır.

Yedi kardeş ışığında tesiri ile uyanırlar. Onlar sanki bir gece uyuduklarını sanmaktadırlar ve içlerinden birini ekmek almak için şehre gönderirler. O, ekmek almak için şehre geldiğinde fırıncı ve halkın hayret ve şaşkınlığı ile karşılaşır. Çünkü fırıncıya uzattığı paranın üzerinde 200 yıl önceki zalim imparator Decius'un resmi vardır. Şimdiki imparatorun adı Theodosius'tur.²⁸

İnsanoğlumun yeniden dirileceğinin isbatı olan bu kişileri imparator ziyaret etmiş ve daha sonra bu yedi kardeş yeniden uykuya dalmışlardır.²⁷ "

"Yedi Uyurlar" Hıristiyanlar tarafından aziz olarak kabul edilmişler ve Latin Katolik Kilisesi'nde 27 Temmuz'da anılmaktadırlar. Ortodoks Kilisesi'nin inancına göre ise "Yedi Uyurlar" 4 Ağustos'ta uykuya dalmışlar, 22 Ekim'de uyanmışlardır. Onlar da bu günlerde dini ayinler düzenlemektedirler.³⁰

Sonuç olarak; Biz bu çalışmamızda İslam dünyasında fazla yaygın olarak bilinmeyen ve İslam kaynaklarında da birkaç yüzeysel anlatım dışında ayrıntıya girilmeyen bir hususun Hıristiyanlıkta da var olduğunu belirtmeye çalıştık. Zaten Kur'an bu olaydan bahsederken geçmişte putperest bir dönemdeki zalimce idare eden yöneticinin halka zulmüne karşı Allah'a sığınanlardan bahsetmektedir. O halde bizim İslam öncesi bu uygulamayı tesbit edip çıkarmamız olayın daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır. Fakat bu araştırmalarda öne çıkarılan en önemli husus sanırım olayın geçtiği yerle ilgili tartışmalardır.

Kur'an, zaman zaman Mekke'den, Medine'den veya miraç hadisesindeki gibi "Kulu (Muhammed)'i Mescidi Haram'dan... Mescidi Aksa'ya götürren..."³¹ şeklinde nokta belirtirken bu konuda da istese olayın geçtiği yeri koordinatlarıyla verebilecekken vermemiştir. Günümüzde dünya üzerinde kırka yakın yerdeki halk, olayın kendi beldelerindeki mağarada geçtiğini iddia etmektedir. Bunun üç tanesi de ülkemizdedir.

Yukarıda da görüldüğü gibi Ashab-ı Kehf'in Mağaradaki kalış süreleri ve kalanların isimleri ile ilgili ufak farklılıklara rağmen Hıristiyan kültüründe yer alan "Yedi Uyurlar" hikayesi ile İslam'daki "Ashab-ı Kehf" kıssası arasında benzerlik oldukça fazladır. Ortak noktaları zalim yöneticinin zulmü karşısında

29 François Jourdan, a. g. e. s. 68.

30 Faruk Sümer, *Eshabü'l Kehf*, İstanbul-1989, s. 24. Not: Sinan Yıldız, "Ashab-ı Kehf" İstanbul-04, S. 84 bu eserde "... Latin kilisesinde 7 Temmuz... Ortodoksların ise mağaraya kapanış 4 Ağustos, uyanıkdıkları gün 23 Ekim..." denmektedir.

30 Kur'an, İsra:1.

imanından taviz vermeyenlerin Allah tarafından himaye edilişi ve insanoğlunun ölümden sonra yeniden dirileceği gerçeğidir.

Buradan hareketle şunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu hikayenin anlatımında yer birinci derecede önemsenecek husus değildir. Bu anlatımlarda öne çıkarılması gereken ve özellikle çocuklara ve gençlere eğitim dönemlerinde verilmesi gereken mesaj, zulme karşı boyun eğilmemesi, zalimane yönetimin yanlışlığı, kişinin her tür sıkıntılı durumda yaratıcısını unutmayıp, O'na sığınması gerektiği gibi hususlardır.

Kaynakça:

- 1-Kitabı Mukaddes.
- 2-Akşit Oktay, *Roma İmparatorluk Tarihi*, İstanbul-1985.
- 3-Atlan Sabahat, *Roma Tarihinin Ana hatları*, İstanbul-1970
- 4-Aydın Mehmet, “*Vatikan Ruhani Devletinin İdari Yapısı*”, Diyanet İlmi Dergi, Cilt 33, Sayı
-----: *Hiristiyan Kaynaklarına Göre Hiristiyanlık*, T. D. V. yay. , Ankara-1995.
- : *Müslümanların Hiristiyanlığa Karşı Yazdığı Reddiyeler ve Tartışma Konuları*, Konya-1989.
- 5-“*Trajanus*” Meydan Larousse, İstanbul-1970, Cilt 12.
- 6-“*Decius*” Meydan Larousse, İstanbul-1970, Cilt. 3.
- 7-“*Cyprianus*” Meydan Larousse, İstanbul-1970, Cilt. 3.
- 8-*Cilacı Osman, Hiristiyanlık Propagandası ve Misyoner Faaliyetleri*, Ankara-1982.
- 9-*Hiristiyanlık Tarihi*, Yeniyaşam Yayınları, İstanbul-2004.
- 10-Jourdan François, *La Tradition des Sept Dormants*, Paris-1983.
- 11-K. Bihlmeyer-H. Tuchle, *I-IVncü Yüzyıllarda Hiristiyanlık*, Çev. Antun Göral, İst.-1972.
- 12-Massignon Louis, *La Crypte Dolmen des VIII Saints Dormants d'Ephese*, Paris-1992
-----: *Le Culte des Sept Saints Dormants d'Ephèse*, Paris-1961
- 13-Sümer Faruk, *Eshabü'l Kehf, (Yedi Uyurlar)*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, İstanbul-1989.
- 14-Yıldız Sinan, “*Ashab-ı Kehf*” İstanbul-2004.
- 15-Yitik Ali İhsan, *H. Meryem ve Efes*, İzmir-2001.